

Tentative de implementare a legislației lingvistice în școala superioară din RSS Moldovenească. 1989-1991

Liliana ROTARU

Perestroika gorbaciovistă a acutizat cea mai sensibilă problemă a națiunilor non-ruse din Uniunea Sovietică – *problema națională*. Mișcarea națională din RSSM a pus în prim-planul revendicărilor sale – repunerea limbii române în drepturile ei firești și revenirea la alfabetul latin – un lucru firesc, determinat de politica de creare a unei „națiuni moldovenești” și de sovietizare intensă a unei populații românești din Basarabia, prin exploatarea celor mai eficiente instrumente de deznaționalizare, supunere și subversiune – limba și cultura.

Adoptarea legislației lingvistice la 31 august 1989, a semnificat o victorie parțială a mișcării de renaștere națională, or revenirea la alfabetul latin și oficializarea limbii române a demarat un proces foarte îndelungat

de „decolonizare” culturală, apoi socială și politică a românilor basarabeni. Și pentru că școala superioară fusese unul dintre cele mai eficiente mecanisme de deznaționalizare și ideologizare în procesul de creare a *omului sovietic* și a „națiuni moldovenești”, revenirea la un învățământ superior în limba română este una dintre cele mai importante acțiuni de „decolonizare” a societății moldovenești de după 1989.

Chiar de la începutul anului de studii 1989-1990, instituțiile de învățământ superior din RSSM au demarat acțiuni de implementare a *Hotărârilor Sesiunii a XIII-a a Sovietului Suprem a RSSM de Legislatura a 11-a*: parte prin tradiția perpetuată din regimul sovietic a realizării obligatorii a directivelor și indicațiilor Consiliului de Miniștri și ale Ministerului Învățământului RSSM, parte prin convingerea intimă a unor cadre didactico-științifice și studenți.

Dar conciliatorismul legislației lingvistice moldovenești și o sumă de *factori obiectivi* (penuria de carte științifică și de specialitate în limba română, lipsa mijloacelor tehnico-materiale, imposibilitatea de a asigura predarea disciplinelor academice cu personal calificat, vorbitor de limba română etc.), dar și *subiectivi* (rezistența la schimbare a personalului universitar rusofon, dar și a studenților, timorați de „pericolele imaginare” legate de oficializarea limbii române și șovăiala, timiditatea și chiar frica și ipocrizia universitarilor românofoni, dar și a studenților) au marcat procesul de trecere la un învățământ superior în limba română și i-au imprimat un caracter îndelungat, dificil și delicat, acesta desfășurându-se mult timp sub semnul prudenței de a nu provoca conflicte și incidente, perpetuând problemele lingvistice și, totodată identitare, din an în an. Mai mult decât atât, implementarea legislației lingvistice în anii ce au urmat după obținerea independenței Republicii Moldova a fost dislocată într-un plan subsidiar.